

دست خالی دولت برای اجرای سیاست‌های حمایتی

بدون ارتباط با جهان، یارانه هم قابل پرداخت نیست

با نزدیک شدن به موسم انتخابات ریاست جمهوری، بازار و عده‌ها برای اصلاح نظام اقتصادی، مبارزه با فساد، خاموش کردن آتش جهنم، حل‌های مشکلات مردم و... داغ شده است. به گزارش توسعه ایرانی، مشکلات اقتصادی مردم در سال‌های گذشته به حدی وخامت پیدا کرده که کمتر مسئولی می‌تواند این واقعیات را نادیده بگیرد. کاهش نرخ مشارکت اقتصادی به دلیل یاس مردم از کسب شغل مناسب، افزایش ضریب جینی در کشور، افزایش آسیب‌های اجتماعی متأثر از وضعیت اقتصادی و... موضوعاتی است که جامعه راه به شدت آزار می‌دهد و از همین رو، مدعیان کسب کرسی ریاست جمهوری آینده، شعارهای خود را بر پایه حل این مشکلات بنیان گذاشته‌اند و مدعی هستند که با انتخاب آنها، رونق دوباره به اقتصاد ایران بازمی‌گردد.

«مرتضی افقه» استاد اقتصاد دانشگاه شهید چمران اهواز در گفت‌وگو با اینلنا، لغو تحریم‌ها را شرط لازم و نه کافی برای حرکت به سمت بهبود وضع اقتصادی می‌داند و معتقد است افزایش فقر و نابرابری و بیکاری، نتیجه نظام اداری و اجرایی ناکارآمد، ضدتولید و ضد توسعه است. این اقتصاددان در این گفت‌وگو که در ادامه می‌خوانید، معتقد است اگر در سه دهه گذشته، دچار مشکلات حادی مثل مشکلات سه سال اخیر نشده‌ایم، به دلیل وجود درآمدی‌های نفتی بوده است.

امروز بسیاری از کارگران و اقلیت ضعیف جامعه با بحران معیشتی دست و پنجه نرم می‌کنند. این بحران معیشتی نتیجه چیست و دولت آینده برای بهبود وضعیت اقتصادی کارگران و اقلیت ضعیف جامعه باید چه اقداماتی انجام دهد؟

وضعیت اقتصادی موجود به طور اعم و به خصوص وضعیت کارگران و اقلیت کم‌درآمد، خیلی به دولت مربوط نمی‌شود. نقش دولت‌ها در اوضاع فعلی محدود است و به اعتقاد من تغییر دولت در وضعیت اقتصادی تأثیر چندانی ندارد. مشکلات اقتصادی ما ریشه در ساختارهایی دارند که در کوتاه‌مدت تغییر نمی‌کنند و همین ساختارهای معیوب باعث شده که ما الان به شدت تحت تأثیر تحریم‌ها باشیم. اما اگر بخواهم پاسخی به سوال شما بدهم باید بگویم که دولت آینده برای اینکه مشکلات کارگران را کمتر کند ناگزیر به انجام دو کار است: نخست رونق اقتصادی و افزایش تولید و در ادامه افزایش اشتغال.

به عبارتی رشد اقتصادی می‌تواند اتفاق بیفتد اما اگر این رشد مربوط به واحدهای بزرگ و سرمایه‌دار باشد الزاماً منجر به افزایش اشتغال نمی‌شود. برای اینکه به اقلیت کم‌درآمد جامعه به رونق اقتصادی لازم است و هم اصطلاحاً رشد فقر زدایی اتفاق بیفتد یعنی رشدی که همراه با افزایش اشتغال باشد. در شرایط فعلی برای اینکه چنین اتفاقی بیفتد راهی جز حل کردن تنش‌های بین المللی نداریم. تحریم‌ها باید برداشته شود و مشکل FATF حل شود و هر دولتی نباید نمی‌تواند کاری کند مگر اینکه از این مسیر بگذرد. حتی اگر دولت اصولگرایی که مخالف برجام و FATF است هم روی کار بیاید، ناچار به توافق با جامعه بین‌الملل برای رفع تحریم‌هاست تا بتوانیم مرادفات مالی با دنیا داشته باشیم. این موضوع شرط لازم رفع مشکلات کارگران است اما شرط کافی نیست. شرط کافی این است که مدیران کارآمد و صاحب‌اندیشه‌ای روی کار بیایند که بدانند با امکانات موجود چگونه باید تولید ملی را افزایش

داد تا از مسیر این افزایش تولید، توزیع درآمد انجام شود و بهترین راه توزیع درآمد نیز افزایش اشتغال است.

■ به ساختارها و نقش ساختارها در بحران فعلی اشاره کردید. اگر امکان دارد در این مورد بیشتر توضیح دهید.

ما دو مشکل ساختاری داریم. اولین مشکل مربوط است به نظام ارزشی حاکم بر تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها و دومین مشکل ساختاری ما، نظام انتخاب و انتصاب و تأیید صلاحیت مسئولین و مدیران رده بالا و پایین است. به دلایل ایدئولوژیک، کفایت افراد برای قرار گرفتن در پست‌ها تعیین‌کننده نیست و این مشکل از پست‌های رده بالا گرفته تا رده پایین وجود دارد. حتی در گزینش ادارات عمدتاً شایسته‌سالاری حاکم نیست و ملاک‌ها چیزهای دیگری است و همین موضوع باعث شده که نظام ناکارآمد بروکراسی حاکم شود که از موانع جدی کسب و کار است.

نظام اداری و اجرایی و مدیریتی ما سرمایه‌گذار را فرسوده و افسرده می‌کند تا جایی که گرایش کمتری برای سرمایه‌گذاری ایجاد می‌شود. وقتی سرمایه‌گذاری انجام نشود، اشتغالی ایجاد نمی‌شود و وقتی هم اشتغال نباشد توزیع درآمدی حاصل نمی‌شود و تراکم ثروت در دست عده‌ای خاص اندوخته می‌شود. بنابراین ریشه مشکلات به نظام ارزشی ما و نظام تأیید صلاحیت‌ها برمی‌گردد. افزایش فقر و نابرابری و بیکاری، نتیجه چنین نظام اداری و اجرایی ناکارآمد و ضدتولید و ضد توسعه است.

یکی از مشکلات کارگران، فاصله بین درآمد آنها و مخارج زندگی است. اجرای قانون کار در تعیین حداقل دستمزد تا چه اندازه می‌تواند این مشکل را حل کند؟

مشکل کارگران صرفاً با افزایش حداقل دستمزد حل نمی‌شود. فکر می‌کنم اگر دولت اصولگرای روی کار بیاید، از آنجا که نگرش آنها غیر توسعه‌ای و غیر تولیدی است، حتی با رفع تحریم‌ها هم مشکل به شکل اساسی حل نخواهد شد. ممکن است وضعیت مقداری بهتر شود اما نگرش این گروه به گونه‌ای است که الزاماً منجر به رونق نخواهد شد. در مورد دستمزد کارگران باید بگویم که به دلیل بی‌کفایتی‌ها، کل سرمایه‌های کشور مصرف شده

و دولت پولی ندارد تا بتواند حداقل دستمزد را بالاتر از این مقدار برسد چرا که در آن صورت نه دولت می‌تواند حقوق کارمندان را بدهد و نه می‌تواند به بخش خصوصی فشار وارد کند. فشار به بخش خصوصی هزینه تولید را بالا می‌برد و این منجر به تورم می‌شود. تنها راه، حرکت در مسیر رونق اقتصادی است که مناسفانه تفکر حاکم، اصلاً تفکری تولیدمحور نیست.

اگر در سه دهه گذشته دچار مشکلات حادی مثل مشکلات سه سال اخیر نشده‌ایم، به دلیل وجود درآمدی‌های نفتی بود. با درآمد‌های نفتی توانستیم وضع را از حالت بحران خارج کنیم اما همان طور که دیدیم بعد از تحریم سال ۹۷ به بعد، در بحرانی عمیق فرو رفتیم. بنابراین هر دولتی بیاید در وهله اول باید مشکل تحریم را حل کند. اگر تحریم حل نشود نه تنها هیچ دولتی نمی‌تواند مشکلات فعلی را حل کند بلکه مشکلات به شدت افزایش پیدا می‌کند.

■ برای اینکه به اقلیت کم‌درآمد جامعه به خصوص کارگران کمک شود، هم رشد و رونق اقتصادی لازم است و هم اصطلاحاً رشد فقر زدایی اتفاق بیفتد یعنی رشدی که همراه با افزایش اشتغال باشد

در شرایط فعلی لغو تحریم‌ها خیلی مهم است. تحریم‌ها گلوله اقتصاد کشور را فشرده و راه نفس را گرفته‌اند. همان طور که گفتیم برداشتن تحریم شرط لازم است و نه کافی. با لغو تحریم‌ها پول‌های زیادی آزادی می‌شود و همین پول‌ها دست دولت را برای انجام برخی از کارها باز می‌کند اما باید توجه داشته باشیم که در میان مدت و بلندمدت نهایتاً به سال‌های قبل از ۹۷ برمی‌گردیم. در واقع ما قبل از این تحریم‌ها نیز مشکل داشتیم اما از سال ۹۷ به بعد به سمت بحران رفتیم.

در سال‌های بعد از جنگ تقریباً به دلیل وجود ساختارهای ناکارآمد، از امکانات به اندازه کافی بهره نبردیم و اگر این موضوع نمود عینی نداشت و بی‌کفایتی‌ها و بی‌تدبیری‌ها خود را نشان نمی‌داد، به دلیل درآمدهای نفتی بود. از سال ۹۷ که به طور کامل نفت را تحریم کردند، آنچه حاصل بی‌تدبیری‌ها و بی‌کفایتی‌ها بود، خود را نشان داد. بنابراین اگر تحریم رفع شود به همان سال قبل از ۹۷ برمی‌گردیم و اگر ساختارها اصلاح نشود باز هم بهره‌وری پایین و ناکارآمدی بالا می‌رود و مشکلات کارگری و فقر و نابرابری همچنان مثل قبل باقی خواهد ماند. در واقع چنانچه تحریم برداشته شود، وضع از این بدتر نمی‌شود.

■ انجام سیاست‌های بازتوزیع به نفع اقلیت ضعیف جامعه در این

اگر تحریم رفع شود به سال‌های قبل از ۹۷ برمی‌گردیم و اگر ساختارها اصلاح نشود باز هم بهره‌وری پایین و ناکارآمدی بالا می‌رود و مشکلات کارگری و فقر و نابرابری مثل قبل باقی خواهد ماند

شرایط چقدر مهم است و آیا دولت آینده می‌تواند در این مسیر گام بردارد؟

خیر، چون فعلاً قسک دولت خالی شده و همه اینها منوط به لغو تحریم‌هاست. اگر تحریم‌ها لغو و تولید ملی افزایش پیدا کند و شاهد رونق اقتصادی باشیم، درآمد مالیاتی دولت نیز افزایش پیدا می‌کند و از مسیر افزایش درآمد مالیاتی و درآمد نفتی، دولت می‌تواند از طریق پرداخت‌های انتقالی یا یارانه، سطح زندگی اقلیت ضعیف جامعه را تا حدودی بالا ببرد. اگر این اتفاق نیفتد، از آنجا که در این سه سال اخیر، ذخایرمان را مصرف کرده‌ایم، دولت امکان انجام سیاست‌های بازتوزیعی را ندارد.

■ کمک‌های دولت در قالب یارانه‌ها را چطور ارزیابی می‌کنید و اهمیت هدفمندسازی یارانه‌ها در دولت جدید تا چه اندازه است؟

هدفمندسازی یارانه‌ها از همان دوران احمدی‌نژاد شروع بدی داشت و اصلاً هیچ وقت هدفمند نبود. هدفمند، یعنی صرفاً افراد نیازمند و یکی دودک پایین جامعه، یارانه دریافت کنند نه اینکه به همه یارانه تعلق بگیرد. در حال حاضر هم اگر چه ممکن است یکی دو دهک بالا یارانه دریافت کنند اما دریافتی طبقات پایین زیاد نشده است. ما باید دریافتی طبقات بالا را حذف و به طبقات پایین اضافه کنیم. البته یکی از دلایلی عدم موفقیت این طرح، ناتوانی در تمیز بین نیازمندان واقعی و غیر واقعی بود.

یکی دو سال پیش وزارت رفاه اعلام کرد که حدود ۶۰ میلیون مشمول دریافت سبد حمایتی هستند. این به معنای آن است که متأسفانه حدود ۷ دهک جامعه نیازمند و زیر خط فقر هستند. اگر این آمار درست باشد یعنی به ۷ دهک اول باید یارانه تعلق بگیرد. اما باز تأکید می‌کنم که در شرایطی هستیم که اگر تحریم‌ها لغو نشود، دولت نمی‌تواند همین پرداخت‌های یارانه‌ای را هم انجام دهد چرا که بودجه‌ای ندارد. بخش قابل توجهی از بودجه امسال از طریق استقراض‌ها تأمین می‌شود که اگر این استقراض‌ها از بانک مرکزی باشد، احتمالاً باعث افزایش نرخ تورم و بدتر شدن وضعیت اقلیت ضعیف جامعه خواهد شد.

اخبار کارگری

مدیر کل پزشکی قانونی استان خیر داد: کاهش ۴۲ درصدی آمار فوت ناشی از حوادث کار در لرستان

مدیر کل پزشکی قانونی لرستان گفت: سال گذشته ۱۴ نفر در حوادث ناشی از کار جان خود را از دست داده‌اند. حمیدرضا نظیفی در گفت‌وگو با اینلنا اظهار کرد: براساس گزارش آماری اعلام شده در سال گذشته ۱۴ نفر فوتی به دلیل حوادث ناشی از کار در مراکز پزشکی قانونی استان لرستان مورد معاینه قرار گرفته‌اند. وی اضافه کرد: این آمار در مقایسه با مدت مشابه سال قبل که ۲۴ نفر گزارش شده ۴۲ درصد کاهش را نشان می‌دهد. مدیر کل پزشکی قانونی لرستان عنوان کرد: بدین‌ترین علل فوت در حوادث کار مربوط به اصابت جسم سخت و سقوط از بلندی بوده و از نظر جنسیت همگی مرد بوده‌اند. نظیفی بیان کرد: همچنین در این مدت آمار مصدومین ناشی از حوادث کار را جاعی به مراکز پزشکی قانونی استان ۶۶۹ مورد گزارش شده که از این تعداد ۲۱ نفر زن و ۶۴۸ نفر مرد هستند. عضو شورای قضایی لرستان خاطر نشان کرد: آمار مصدومین حوادث کار نسبت به مدت مشابه سال قبل که ۷۶۴ نفر شامل (۲۳ زن و ۷۴۱ مرد) گزارش شده، ۱۲ درصد کاهش را نشان می‌دهد.

تجمع مشاوران حفاظت فنی مقابل وزارت کار

مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی در اعتراض به اصلاح آیین‌نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی و صدور فراخوان برای ثبت‌نام براساس این آیین‌نامه، دیروز مقابل وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تجمع کردند. به گزارش اینلنا، معترضان خواهان توقف این فراخوان، بازنگری آیین‌نامه و دستورالعمل با حضور صاحب‌نظران و نمایندگان مشاوران حقیقی و طرح پیشنهادات ارائه شده کمیته‌آرزیابی ایمنی مجلس در شورای عالی حفاظت فنی هستند. این عده گفتند: در هفته‌های گذشته حوادث متعددی در محیط‌های صنعتی اتفاق افتاد؛ از جمله انفجار در شهرک صنعتی لیا، شهرک صنعتی شکوهیه قم، حادثه معدن طره، حوادث ساختمانی و آتش‌سوزی کارگاه میل‌سازی که تعدادی از کارگران جان باختند و مصدوم شدند. جلوگیری از استعمار یافتن نظارت‌ها، وضعیت ایمنی محیط‌های کار را از این که هست بدتر می‌کند. آنها افزودند: مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی خواهان پایان دادن به ساقط کردن اعتبار مجوزهای خود هستند و می‌گویند که این رویکرد می‌تواند ایمنی بیش از ۸۰ میلیون ایرانی را به خطر بیناندازد.

انفجار کوره ذوب باعث مصدومیت سه کارگر فولاد نطنز شد

مدیر کل مدیریت بحران استانداری اصفهان نقص فنی را عامل اصلی انفجار در کوره حرارتی کارخانه فولاد نطنز عنوان کرد. منصور شیشه‌فروش در گفت‌وگو با اینلنا افزود: این حادثه صبح روز چهارشنبه در بخش کوره حرارتی فولاد نطنز رخ داد. وی گفت: این حادثه سه مصدوم داشت که به بیمارستان خاتم‌الانبیاء نطنز منتقل شدند و تحت درمان قرار گرفتند. طبق این گزارش، این حادثه حوالی ساعت ۲ و ۴۰ دقیقه با مقدار ریز چهارشنبه در کوره حرارتی کارخانه فولاد نطنز رخ داد که در پی آن سه کارگر ۲۶ و ۲۸ و ۵۸ ساله مصدوم شدند.

کارگران شهرداری آبادان دو ماه حقوق معوقه دارند

هزار و ۸۰۰ کارگر شغال در شهرداری آبادان در استان خوزستان حدود دو ماه معوقات مزدی طلبکارند. به گفته کارگران، شهرداری از نهادهای مختلف از جمله پالایشگاه بابت عوارض آلاینده‌ها طلب‌انبوه دارد. این کارگران به اینلنا گفتند: مطالبات ما به حدود دو ماه رسیده و آخرین مزدی که در پایت کرده‌ایم مربوط به اسفند است که به صورت پایه حقوق پرداخت شده است. این عده با اشاره به اینکه برای پرداخت مزد با رها با مسئولان شهری شهر آبادان صحبت کرده‌ایم، افزودند: مسئولان شهری همواره اذعان دارند که این واحد خدمات شهری چندین سال است در دریافت عوارض و بدهی‌های خود از ادارات بخش خصوصی و نهادهای دولتی دچار مشکل است. به گفته یکی از کارگران، بخش عمده‌ای از طلب شهرداری به پرداخت نشدن عوارض آلاینده‌ها و پالایشگاه آبادان مربوط است که پرداخت آن تا ۳۰ تا ۴۰ درصد کاهش یافته است.

نفر و در تابستان ۱۳۹۹ بیش از ۱۲۹ هزار نفر کاهش یافته که نشان می‌دهد تأثیر شیوع بیماری کرونا اندکی کاهش یافته است.

کاهش ۶۱ هزار و ۴۸۴ نفری شاغلین بخش بهداشت و مددکاری اجتماعی در تابستان ۱۹۹۹ نسبت به تابستان سال قبل نیز اگر چه باید مورد بررسی دقیق‌تر قرار گیرد ولی به نظر می‌رسد که این کاهش به دلیل کاهش مراجعه بیماران غیر کرونا نباشد و به دلیل کاهش بخش خصوصی باشد.

قبل کاهش تعداد شاغلین را به دنبال داشته است. به موجب این گزارش، تعداد شاغلین در بخش تولید محصولات فلزی ساخته شده با ۱۶ هزار و ۸۹۳ نفر افزایش به ۳۱۷ هزار و ۳۱۷ نفر رسیده که نشان می‌دهد این بخش در حال تبدیل به یک بخش عمده اقتصاد است.

همچنین تعداد شاغلین بخش تولید میلمان در بهار ۱۳۹۹ نسبت به بهار سال قبل ۳۷ هزار و ۷۵۶ نفر کاهش داشته ولی در تابستان ۱۳۹۹ نسبت به تابستان سال قبل ۵۸۵۳ نفر افزایش یافته است که انتظار می‌رود با باز شدن مرزها و کاهش قیمت دلار، افزایش واردات موجب کودک در این بخش نشود.

در بخش خرده‌فروشی تعداد شاغلین در بهار ۱۳۹۹ نسبت به بهار سال قبل ۲۳۶ هزار و ۷۷۶ نفر و در تابستان ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از آن، ۲۵۷ هزار و ۵۰۶ نفر کاهش یافته لذا در این بخش همچنان تأثیر شیوع بیماری کرونا و رونق بخش افزایش است.

در بخش هتل و رستوران نیز با کاهش تعداد شاغلین روبرو هستیم به نحوی که در بهار ۱۳۹۹ بیش از ۱۵۸ هزار

خبر

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی خبر داد:

ریزش شاغلین بخش خدمات در بهار پارسال

براساس نتایج پژوهش مرکز آمار و اطلاعات راهبردی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، تعداد شاغلین بخش خدمات در بهار سال گذشته نسبت به فصل مشابه سال قبل از آن، بیش از ۹۸۰ هزار نفر کاهش داشته است.

به گزارش اینسنا، طبق این گزارش، روند بررسی تعداد شاغلین فعالیت‌های عمده اقتصادی حاکی از آن است که جمعیت شاغلین بخش خدمات در بهار سال گذشته در مقایسه با فصل مشابه سال قبل از آن کاهش مواجه شده و ریزش ۹۸۲ هزار و ۵۱۹ نفری نیز‌های کار را نشان می‌دهد. مقایسه تعداد شاغلین بخش خدمات در تابستان ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ نیز از کاهش ۸۹۰ هزار نفری حکایت دارد.

براساس این گزارش، در بخش ساختمان در حالی که تعداد شاغلین در بهار ۱۳۹۹ نسبت به فصل مشابه سال قبل از آن کاهش ۶۶ هزار نفری را نشان می‌دهد، آمارها در